

Finanssivalvonnan ja tilintarkastajan välisen vuoropuhelun viitekehys

Johdanto

Tämän viitekehysten tarkoituksena on luoda puitteet tehokkaan vuoropuhelun aloittamiseksi Finanssivalvonnan ja luottolaitosten sekä vakuutusyhtiöiden¹ tilintarkastajien välillä. Vuoropuhelun tavoitteena on parantaa luottolaitosten ja vakuutusyhtiöiden taloudellisen informaation luotettavuutta edistämällä luottolaitosten ja vakuutusyhtiöiden valvontaa sekä myötävaikuttamalla korkealaatuisen tilintarkastuksen toteutumiseen.

Viitekehys on laadittu perustuen EU:n tilintarkastusasetuksen (EU) N:o 537/2014 12 artiklan 2 kohtaan, jonka mukaan luottolaitoksia ja vakuutusyhtiöitä valvovien toimivaltainen viranomaisen ja näiden laitosten ja yhtiöiden lakisääteisiä tilintarkastuksia suorittavien lakisääteisten tilintarkastajien ja tilintarkastusyhteisöjen on aloitettava tosiasiallinen vuoropuhelu. EU:n tilintarkastusasetuksen velvoite käydä vuoropuhelua on asetettu molemmille osapuolille. Euroopan pankkiviranomainen (European Banking Authority, EBA) ja Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomainen (European Insurance and Occupational Pensions Authority, EIOPA) ovat antaneet ohjeet² vuoropuhelusta toimivaltaisille viranomaisille, jotka valvovat luottolaitoksia sekä vakuutus- ja jälleenvakuutusyhtiöitä.

Viitekehys sisältää periaatteet, jotka määrittelevät

- vuoropuhelun luonteen
- vuoropuhelun muodon ja tiheyden sekä
- osapuolten velvollisuudet ja tiedon jakamisen laajuuden osapuolten välillä.

Vuoropuhelussa noudatetaan lisäksi suhteellisuusperiaatetta, joka vaikuttaa viitekehyksessä esitettyjen periaatteiden soveltamiseen, esimerkiksi vuoropuhelun muotoon ja tiheyteen. Erityisenä huomioitavana seikkana on luottolaitoksen/vakuutusyhtiön toiminnan riskillisuus.

Finanssivalvonta sopii vuoropuhelun periaatteista yhdessä tilintarkastajien kanssa.

Viitekehysten soveltamisala

Viitekehys ulottuu kaikkeen Finanssivalvonnan ja tilintarkastajan väliseen vuoropuheluun, joka liittyy luottolaitoksen tai vakuutusyhtiön valvontaan Finanssivalvonnan ollessa toimivaltainen valvontaviranomainen. Kahdenvälisen vuoropuhelun lisäksi voidaan tarpeen mukaan käydä kolmenvälistä vuoropuhelua Finanssivalvonnan, tilintarkastajan ja luottolaitoksen/vakuutusyhtiön kesken. Yhtiökohtaisen vuoropuhelun lisäksi Finanssivalvonnan tulisi EBA:n ja EIOPA:n ohjeiden mukaan käydä vuoropuhelua kollektiivisesti tilintarkastusryhmän tai tilintarkastajia edustavan ammatillisen elimen kanssa. Kollektiivisia vuoropuheluja Finanssivalvonta järjestää vuosittain. Tapaamisten muoto ja kokoonpano päätetään tilanteen mukaan vuosittain.

¹ Kansallisesti on säädetty, että työeläkeyhtiöihin, luottolaitosten ja vakuutusyhtiöiden sekä rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetussa laissa (699/2004) tarkoitettuihin ryhmittymien omistusyhteisöihin sekä talletuspankkien yhteenliittymien keskusyhteisöihin sovelletaan kaikkia PIE-yhteisöjä koskevia tilintarkastussäännöksiä mukaan lukien vuoropuhelu niiden tilintarkastajien ja valvojan välillä.

² EBA:n ohjeet: https://www.eba.europa.eu/documents/10180/1651031/Guidelines+on+communication+between+competent+authorities+%28EBA-GL-2016-05%29_FI.pdf/83d1acaa-064b-42a0-81b7-01e4f75e3d0d ja EIOPA:n ohjeet: https://eiopa.europa.eu/Publications/Guidelines/Audit_GLS_FI.pdf

Finanssivalvonta on vuoropuhelua koskien toimivaltainen valvontaviranomainen vakuutusyhtiöiden ja muiden kuin merkittävien luottolaitosten (less significant institutions, LSI) osalta, kun puolestaan merkittävien luottolaitosten (significant institutions, SI) osalta toimivaltainen viranomainen on Euroopan keskuspankki. Kahdenvälisen vuoropuhelun osalta tämä viitekehys koskee siten ainoastaan LSI-luottolaitosten ja vakuutusyhtiöiden osalta käytävää vuoropuhelua. Kollektiivisessa vuoropuhelussa käsitellään sen sijaan koko luottolaitos- ja vakuutussektorin kysymyksiä.

Periaate 1:

Finanssivalvonnan ja tilintarkastajien tulisi pyrkiä avoimeen ja rakentavaan vuoropuheluun

Vuoropuhelun tulisi olla avointa ja rakentavaa kahdensuuntaista keskustelua, jonka tarkoituksena on edistää osapuolten tehtävien hoitamista. Vuoropuhelua tulisi käydä asianmukaisten kommunikointikanavien kautta sekä formaalisti (esim. ennalta sovitut vuoropuhelutapaamiset) että epämuodollisemmin (esim. puhelinkeskustelut). Tavoitteena on, että osapuolet voivat ilmaista näkemyksiään vapaamuotoisesti vuoropuhelun yhteydessä. Vuoropuhelua tulisi voida mukauttaa mahdollisten tulevien odottamattomien tapahtumien mukaisesti. Vuoropuhelun agendasta tulisi sopia yhteisesti etukäteen niin, että molemmat vuoropuhelun osapuolet voivat vaikuttaa agendan sisältöön ja valmistautua vuoropuheluun mahdollisimman hyvin.

Kummankin vuoropuheluun osallistuvan osapuolen tulisi täyttää omat velvollisuutensa, eikä toisen osapuolen tule käyttää toisen työtä korvaamaan omaa työtään. Vuoropuhelun kohteena olevan luottolaitoksen tai vakuutusyhtiön tulee olla koko ajan osapuolten pääasiallinen tietolähde.

Vuoropuhelun ensisijaisina osallistujina ovat vastuuvälvoja ja päävastuullinen tilintarkastaja. Näiden lisäksi myös muiden henkilöiden osallistuminen vuoropuheluun voi olla tarpeen, kuten asiantuntijoiden, joilla on erityisasiantuntemusta keskustelun kohteena olevista kysymyksistä.

Periaate 2:

Vuoropuhelun tulisi olla tehokasta ja säännöllistä

Vuoropuhelua tulisi käydä niin usein ja siinä muodossa kuin on tarpeen merkityksellisen tiedon jakamiseksi tehokkaasti ja oikea-aikaisesti. Vuoropuhelun muoto, sisältö ja tiheys vaihtelevat suhteellisuusperiaatteen mukaisesti ja riippuvat yhtiön ominaispiirteistä ja olosuhteista. Esimerkiksi yhtiön koko ja sisäinen organisaatio sekä toiminnan luonne, laajuus, monimutkaisuus ja riskillisuus vaikuttavat vuoropuhelun toteuttamiseen.³ Yhtiön kuuluessa ryhmään, vuoropuhelua käydään pääsääntöisesti ryhmän emoyhtiön tasolla ja mikäli on kyse talletuspankkien yhteenliittymästä, vuoropuhelua käydään pääsääntöisesti talletuspankkien yhteenliittymän keskusyhteisön tilintarkastajan kanssa. Tapauskohteisesti ja riskiperusteisesti vuoropuhelua voidaan käydä myös ryhmään tai talletuspankkien yhteenliittymään kuuluvan yhtiön tilintarkastajan kanssa erikseen.

Säännöllistä ja ennalta sovittua kahdenvälistä yhtiökohtaista vuoropuhelua tulisi käydä suurien valvottavien osalta vähintään kerran vuodessa. Vuoropuhelu voi ajoittua joko

³ EBA:n ohjeiden kappale 21 ja EIOPAn ohjeiden kappaleet 1.10, 1.16 ja 1.25.

valvonnan ja tilintarkastuksen suunnitteluvaiheeseen tai yhtiön raportointivuoden loppupuolelle riippuen esimerkiksi siitä, millaisia seikkoja yhtiön valvonnassa ja tilintarkastuksessa on aiemmin noussut esiin ja millaisia muutoksia yhtiön toiminnassa ja toimintaympäristössä on odotettavissa. Tapauskohtaisesti ja tilanteen niin edellyttäessä vuoropuhelua tulisi käydä tiheämmin ja erityisesti tilanteissa, jolloin syvälinen vuoropuhelu tulee kyseeseen.⁴ Syvälinen vuoropuhelu käytäessä tulisi järjestää vähintään yksi yhtiökohtainen kahdenvälinen fyysinen tapaaminen.

Säännöllisten tapaamisten lisäksi vuoropuhelua tulisi käydä ad hoc -periaatteella kun valvonnan yhteydessä tai tilintarkastuksen kuluessa on tullut esiin jokin erityinen seikka tai uusi kysymys. Tällaisia voivat olla esimerkiksi valvojan suorittamasta arvioinnista tai tarkastuksesta syntyneet uudet havainnot. Tällöin aloite keskusteluun voi tulla kummalta tahansa osapuolelta. Merkityksellinen tieto tulisi jakaa mahdollisimman aikaisessa vaiheessa riippumatta säännöllisen tapaamisen suunnitellusta ajankohdasta.

Kolmenvälistä vuoropuhelua voidaan käydä tapaushkohtaisesti tarpeen mukaan ja erityisesti kun käydään syvälinen vuoropuhelua. Mahdollinen kolmenvälinen vuoropuhelu täydentää kahdenvälistä vuoropuhelua. Kolmenvälinen vuoropuhelu voi olla tarpeen mm. silloin, kun vuoropuhelussa keskustelun alla olevaan kysymykseen on tarpeellista saada lisäselvitystä yhtiön hallitukselta, tarkastusvaliokunnalta tai johdolta.

Periaate 3:

Vuoropuhelun tulisi edistää vuoropuhelun osapuolten tehtävien kannalta merkityksellisten luottolaitoksia ja vakuutusyhtiöitä koskevien tietojen jakamista oikea-aikaisesti ja luottamuksellisesti

Vuoropuhelussa jaettavan tiedon tulisi olla merkityksellistä molempien osapuolten tehtävien kannalta. Finanssivalvonnan tulisi yhdessä tilintarkastajien kanssa määrittää yhteistä etua koskevat aihealueet, joilla merkityksellisen tiedon jakaminen voi edistää valvontatehtävää ja mahdollisesti vaikuttaa lakisääteiseen tilintarkastukseen. Kun harkitaan mitä tietoa jaetaan, tulisi ottaa huomioon tiedon olennaisuus.

Tiedon jakamisessa tulee ottaa huomioon osapuolten toisistaan poikkeavat velvollisuudet, jotka perustuvat osapuolten tehtävien erilaiseen tarkoitukseen ja laajuuteen. Osapuolten tulee käsitellä vuoropuhelussa saamaansa tietoa luottamuksellisesti.

Vuoropuhelussa jaettuun tietoon sovelletaan direktiivin 2013/36/EU mukaisia luottamuksellisuusvaatimuksia. Direktiivin 56 artiklan mukaan tietojenvaihto on mahdollista toimivaltaisten viranomaisten ja lakisääteisen tilintarkastuksen suorittamisesta vastuussa olevien henkilöiden kesken niiden hoitaessa valvontatehtäviään.

Finanssivalvonnasta annetun lain 3:19 §:n mukaan Finanssivalvonnalla on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada valvottavan tai muun finanssimarkkinoilla toimivan

⁴ Syvälinen vuoropuhelu tulisi EBA:n ohjeiden kappaleen 22 mukaan erityisesti käydä maailmanlaajuisesti merkittävien luottolaitosten ja muiden järjestelmän kannalta merkittävien luottolaitosten tilintarkastajien kanssa ja lisäksi toimivaltaisten viranomaisten luottolaitoksen koon ja sisäisen organisaation ja sen toiminnan luonteen, laajuuden ja monimutkaisuuden perusteella määrittämien muiden luottolaitosten tilintarkastajien kanssa. Käytäessä syvälinen vuoropuhelua, toimivaltaisten viranomaisten ja tilintarkastajien välillä tulisi järjestää fyysisiä tapaamisia vähintään vuosittain. EIO:n ohjeiden kappaleen 1.25:n mukaan toimivaltaisten viranomaisten olisi harkittava tapaamisten pitämistä vähintään kerran vuodessa, kun kyseessä ovat sellaisia vakuutusyhtiöitä koskevat vuoropuhelut, jotka ovat erittäin riisialttiita ja joiden romahtamisesta on odotettavissa mittavia vaikutuksia.

19.1.2018

tilintarkastajalta kaikki tilintarkastajan hallussa olevat valvottavaa tai muuta finanssimarkkinoilla toimivaa koskevat sellaiset tiedot, jotka ovat tarpeen Finanssivalvonnalle laissa säädetyn valvontatehtävän hoitamiseksi. Tilintarkastuslain 4:8 §:n mukaan tilintarkastajan salassapitovelvollisuus ei koske seikkaa, jonka viranomainen on lain perusteella oikeutettu saamaan tietoonsa.

Finanssivalvonnasta annetun lain 8:71 §:n 3 momentin mukaan Finanssivalvonnalla on oikeus salassapitosäännösten estämättä luovuttaa valvottavaa ja muuta finanssimarkkinoilla toimivaa koskevia tietoja kyseisen valvottavan tai muun finanssimarkkinoilla toimivan tilintarkastajalle.